

Keywords: classification of foreign language means, open educational resources, organizational and pedagogical conditions, professional competence, future lawyers.

УДК 378.14

ОРГАНІЗАЦІЯ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ СЕСТРИНСЬКОЇ СПРАВИ ЗАСОБАМИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

С.В. ЯСТРЕМСЬКА, кандидат біологічних наук, доцент,
директор навчально-наукового інституту медсестринства
**ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет
ім. І. Я. Горбачевського МОЗ України»**
E-mail: yastremska@tdmu.edu.ua

Анотація. Статтю присвячено аналізу експериментального дослідження ефективності педагогічної системи підготовки майбутніх магістрів сестринської справи в умовах дистанційного навчання. Розглянуто етапи проведення педагогічного експерименту (пошуково-теоретичний, констатувальний, формувальний, контрольний). Рівень сформованості готовності майбутніх магістрів сестринської справи до професійної метадіяльності визначався за мотиваційно-ціннісним, когнітивно-комунікативним, операційно-діяльним, особистісно-рефлексивним критеріями. Представлено результати сформованості готовності до професійної метадіяльності на рівні кожного з її компонентів.

Ключові слова: професійна підготовка, майбутні маістри сестринської справи, готовність до професійної метадіяльності, експеримент.

Актуальність (Introduction). Сучасний рівень розвитку суспільства, науки і техніки зумовив прагнення усієї світової спільноти подолати в освіті професійну замкнутість і культурну обмеженість та одночасну орієнтацію на підготовку цілісної особистості майбутніх фахівців, здатної здійснювати інноваційну творчу діяльність. Зазвичай нові технології медсестринської діяльності не завжди відображаються у методичному забезпеченні професійної підготовки майбутніх фахівців сестринської справи. Проте в сучасних умовах розвитку суспільства потрібні випускники, які вміють гнучко і творчо мислити, активно діяти, приймати нестандартні та креативні рішення. У межах компетентнісної моделі вищій медичній навчальній закладі перейшли на рівневу систему навчання, де другим рівнем є магістратура, яка покликана сформуванню у випускників основу і досвід професійної діяльності дослідницького рівня [0, с. 5]. Тому у вищій медсестринській освіті необхідно спрямовувати зусилля на впровадження інноваційних педагогічних технологій, наприклад, хмароорієнтованих систем управління навчальними ресурсами. Теоретичний аналіз літературних джерел свідчить, що впровадження технологічних та педагогічних інновацій у професійну підготовку майбутніх магістрів сестринської справи (МСС), є недостатнім. Відтак актуальним, на наш погляд, є набуття практичного досвіду реалізації системи професійної підготовки майбутніх МСС в умовах дистанційного навчання та її експериментальна перевірка.

Аналіз останніх джерел та публікацій (Analysis of recent researches and publications). Протягом останнього десятиліття накопичено суттєвий теоретичний і практичний досвід щодо дослідження проблеми професійної підготовки майбутніх магістрів у вищих навчальних закладах. Науковці окреслюють необхідність створення якісно нової системи організації професійної підготовки майбутніх магістрів у вищій школі (Т. Воронова, Р. Гуревич, Г. Яворська та ін.), обґрунтовують структуру готовності майбутніх магістрів до професійної діяльності (Н. Батечко, С. Вітвицька, О. Ковальчук, Я. Чистова, С. Ящук та ін.), висвітлюють особливості формування професійних якостей і здібностей майбутніх магістрів у вищих навчальних закладах (В. Люлька, Л. Радковська та ін.).

Мета (Purpose). Метою статті є представлення та аналіз основних аспектів плануван-

ня та організації педагогічного експерименту щодо перевірки ефективності реалізації системи професійної підготовки майбутніх магістрів сестринської справи у вищих медичних навчальних закладах.

Методи (Methods). Досягнення мети передбачало використання таких методів: теоретичних (контент-аналіз, систематизація, конкретизація та синтез), емпіричних та статистичних для презентації кількісного та якісного аналізу емпіричних даних результатів педагогічного експерименту.

Результати (Results). Вибір методики експериментального дослідження є надзвичайно важливою умовою його проведення. Розробка методики експерименту, на думку Ю. Сурміна, обов'язково повинна охоплювати п'ять операцій: вибір або створення методичної схеми експерименту, засобів перетворення об'єкта, визначення тривалості експерименту, розроблення засобів і методики вимірювання, контролю й аналізу результатів [0, с. 86].

Поставивши за мету дослідити теорію та методику підготовки майбутніх магістрів сестринської справи у вищих медичних навчальних закладах засобами дистанційного навчання, ми розподілили педагогічний експеримент, що проводився впродовж 2010-2017 років, на чотири взаємопов'язані етапи (пошуково-теоретичний, констатувальний, формувальний, контрольний) науково-педагогічного пошуку, які характеризувалися певними цілями і завданнями, відповідними формами і методами організації.

На початковому, *пошуково-теоретичному етапі* дослідження (2010- 2011рр.) проведено поглиблений аналіз філософської, психологічної, історико-педагогічної, науково-методичної літератури з метою узагальнення теоретичних та методологічних засад підготовки майбутніх МСС у вищих медичних навчальних закладах (ВМНЗ) засобами дистанційного навчання; конкретизовано предмет, мету, завдання дослідження та наукового обґрунтовано категорійний апарат, розроблено загальну концепцію дослідження [0, с. 127].

Другий, *констатувальний етап* педагогічного експерименту (2011-2013 рр.) спрямовувався на аналіз стану професійної підготовки майбутніх МСС у вищих медичних навчальних закладах. Основними завданнями цього етапу було: визначення стану сформованості готовності майбутніх МСС до професійної метадіяльності та характеру взаємодії суб'єктів освітнього процесу у ВМНЗ і на його основі – конкретизація засобів, методів, форм професійної підготовки на реалізацію електронного дистанційного навчання.

Мета педагогічного експерименту на *формуальному етапі* (2013-2017 рр.) передбачала реалізацію теоретичної та процесуальної розробки педагогічного експерименту і полягала в перевірці гіпотези дослідження та визначенні результативності реалізації розробленої педагогічної системи професійної підготовки майбутніх МСС у вищих медичних навчальних закладах засобами дистанційного навчання. Основними завданнями експерименту були: визначення структури готовності майбутніх МСС до професійної метадіяльності та рівнів її сформованості; перевірка гіпотези дослідження щодо ефективності запропонованих педагогічних умов; апробація розробленого комплексного методичного забезпечення навчального процесу; перевірка ефективності та впровадження у навчальний процес компонентів системи професійної підготовки майбутніх МСС у вищих медичних навчальних закладах засобами дистанційного навчання; коригування теоретичних і практичних рекомендацій стосовно формування готовності майбутніх МСС до професійної метадіяльності у ВМНЗ.

Четвертий, *контрольний етап* (2017 р.), передбачав аналіз та систематизацію матеріалів експериментальної роботи, порівняльну перевірку констатувального та контрольного зрізів експерименту; узагальнення результатів вивчення динаміки формування готовності майбутніх МСС до професійної метадіяльності; формулювання загальних висновків дослідження та розробка методичних рекомендацій. Під час проведення педагогічного експерименту проводився аналіз одержаних результатів, класифікація і систематизація фактів із застосуванням методів математичної статистики [0, с. 190-200].

Експериментальна робота здійснювалась у природних умовах педагогічного процесу професійної підготовки студентів напряму «Сестринська справа», галузі знань «Медицина», освітньо-кваліфікаційного рівня магістр в Буковинському державному медичному університеті, Житомирському інституті медсестринства та науково-навчальному інституті медсестринства ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет ім. І. Я. Горбачевського МОЗ України».

У процесі організації та проведення дослідно-експериментальної роботи враховано основні принципи, які відображають загальні вимоги до здійснення педагогічного експерименту: принцип цілісного вивчення педагогічного явища, принцип об'єктивності, принцип ефективності, принцип комплексності, принцип перманентності [0, с. 174-177]. Окреслені принципи дотримувалися для планування і проведення дослідно-експериментальної роботи, організації констатувального та формувального етапів експерименту, розробки діагностичної програми, аналізу й оцінювання одержаних результатів.

У констатувальному експерименті брали участь студенти ОКР «магістр» Буковинського державного медичного університету, Житомирського інституту медсестринства та науково-навчального інституту медсестринства ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет ім. І. Я. Горбачевського МОЗ України». Задля забезпечення можливості порівняння результатів формувального експерименту здійснено розподіл навчальних груп на експериментальні (ЕГ) та контрольні (КГ), які були з приблизно однаковими якісними та кількісними характеристиками. Так, до КГ віднесено групи студентів ННІ медсестринства, які закінчили навчання в 2012 році (до проведення формувального експерименту), оскільки в наступні роки підготовка магістрів у цьому навчальному закладі здійснювалась тільки шляхом дистанційного навчання. Також студентами контрольних груп були майбутні магістри МС, які навчались у Буковинському державному медичному університеті та Житомирському інституті медсестринства в 2015-2017 н.р. Учасниками експериментальних груп були лише студенти науково-навчального інституту медсестринства ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет ім. І. Я. Горбачевського МОЗ України», оскільки можливість дистанційного навчання майбутніх МСС є лише тут. Середня наповненість групи складає 14 студентів на кожному курсі, тому в експерименті брало участь 85 студентів (42 особи – КГ, 43 особи – ЕГ). Згідно з програмою констатувального експерименту проводилося діагностування рівнів сформованості готовності майбутніх МСС до професійної мета діяльності. У процесі дослідження застосовано діагностичну методику, яка передбачала оцінювання всіх компонентів готовності майбутніх МСС до професійної мета діяльності (мотиваційно-ціннісний, когнітивно-комунікативний, операційно-діяльнісний, особистісно-рефлексивний). Діагностування *мотиваційно-ціннісного компонента* здійснювалося за допомогою адаптованої методики для виявлення мотиваційної спрямованості (методика «Мотивація на досягнення цілі» (Т. Елерс) та авторської методики на визначення ціннісних орієнтацій на професійну самореалізацію й самовдосконалення. Діагностування *когнітивно-комунікативного компонента* здійснювалося за допомогою тестування в електронному інформаційно-освітньому середовищі. Для діагностування *операційно-діяльнісного компонента* використовувався комплекс практичних завдань, а також метод проектів у поєднанні з методом групових оцінок. *Особистісно-рефлексивний компонент* діагностувався з використанням методик, які уможливили виявлення рівня сформованості професійної самосвідомості (В. Клевцова), здатність до саморозвитку (О. Гріньова). Оцінювання результатів експериментального дослідження проводилося на основі кваліметричного моделювання. З цією метою в інтерпретації оцінки сформованості готовності майбутніх МСС до професійної мета діяльності використовувався факторно-критеріальний підхід, запропонований Г. Єльніковою, який передбачає розроблення трирівневої діяльнісної моделі, що має критерії, показники та рівні їхнього вияву [0, с. 129-135]. Відомо, що наукова значущість дослідно-експериментальної роботи залежить не лише від її спрямованості, характерних ознак, змісту, педагогічних умов, а й від отримання конкретних результатів, які сприяють перевірці й уточненню теоретичних положень, мають суттєве значення для підтвердження достовірності наукових положень наукового пошуку [0, с. 101]. Саме з цією метою організовано формувальний етап експериментального дослідження, у межах якого здійснювалося експериментальне дистанційне навчання майбутніх МСС і базувалося згідно з основними теоретичними положеннями дослідження.

Реалізація системи професійної підготовки майбутніх МСС у ВМНЗ засобами дистанційного навчання передбачала оптимізацію навчального процесу шляхом реалізації відповідних педагогічних умов навчання студентів у вищих медичних навчальних закладах та інститутах медсестринства. Ключове місце в підготовці майбутніх МСС займали електронне інформаційне освітнє середовище (ЕІОС) ВМНЗ та засоби дистанційного навчання. Для розгляду можливостей використання дистанційного навчання у вищій медсестринській освіті

в межах дослідження спроектовано та реалізовано такі основні компоненти ЕІОС, від яких залежить ефективність професійної підготовки майбутніх МСС у ВМНЗ: 1) структура дистанційного курсу, яка забезпечує можливість залучення студентів до самостійної пізнавальної діяльності, тобто здійснення процесу навчання, а не викладання; 2) засоби доставки навчальних курсів, серед яких Internet, електронна пошта, телеконференції, електронні дошки, супутникові освітні системи, інтерактивне телебачення, радіо тощо; 3) засоби і способи взаємодії між студентами та викладачами-тьюторами. Як засоби зворотного зв'язку використовуються мобільний телефон, електронна пошта, телеконференції тощо. В якості засобів взаємодії використовуються синхронні навчальні системи (online) та асинхронні (off-line) або змішані системи; 4) методи оцінки знань – для контролю якості засвоєння знань студентів здійснюється постійний моніторинг з використанням електронних засобів; 5) підготовка викладачів-тьюторів. Викладачі, які здійснюють освітній процес з використанням технологій ДН є не лише висококваліфікованими фахівцями в своїй галузі, а й володіють засобами телекомунікацій та комп'ютерних технологій.

Використання можливостей ЕІОС та засобів дистанційного навчання у професійній підготовці майбутніх МСС у ВМНЗ уможливило: використання декількох каналів сприйняття, врахування індивідуального темпу навчання, демонстрація одного і того ж матеріалу різними способами, що дає змогу активізувати різні органи чуття, подання процесів у динамічній формі, моделювання складних реальних експериментів, візуалізацію абстрактного змісту, стимуляцію пізнавальних мотивів навчання. Поєднання можливостей сучасних Інтернет-технологій та освітніх інформаційно-комунікаційних технологій створюють умови для формування відкритого освітнього простору професійної підготовки майбутніх МСС, який виявляється доступним для різних країн, регіонів, громадських організацій та окремих громадян, що дає змогу залучатися до інтеграційних процесів, характерних для вищої медсестринської освіти. Глобальні комп'ютерні мережі є об'єктивним та універсальним механізмом взаємодії інформаційних середовищ і освітніх систем, а ДН є чинником формування світового освітнього простору, яке органічно «входить» у сучасний мережевий образ світу, знімає низку принципів соціально-економічних та соціокультурних труднощів в отриманні медсестринської освіти. Отже, результати, отримані на кожному етапі формування етапу експериментального дослідження, свідчать про ефективність запровадження розробленої системи професійної підготовки майбутніх МСС у вищих медичних навчальних закладах засобами дистанційного навчання, що доведено шляхом аналізу результатів експериментального дослідження і використання методів математичної статистики.

Висновки і перспективи (Discussion). У межах експериментального дослідження встановлено статично значущу відмінність рівнів готовності майбутніх МСС до професійної мета діяльності, що свідчить про позитивну динаміку сформованості досліджуваного феномену в ході експериментальної роботи в контексті реалізації завдань дослідження. Встановлено, що для успішного формування готовності майбутніх МСС до професійної мета діяльності необхідним є реалізація комплексу організаційно-педагогічних умов, найважливішими серед яких є: 1) інтеграція електронних освітніх та дидактичних ресурсів дистанційного навчання в освітньому процесі вищих медичних навчальних закладах; 2) дидактичне забезпечення електронного інформаційного освітнього середовища у ВМНЗ для дистанційного майбутніх МСС; 3) тьюторський супровід дистанційної професійної підготовки майбутніх МСС на основі реалізації можливостей коучинга; 4) організація самоосвітньої діяльності майбутніх магістрів сестринської справи засобами дистанційного навчання.

Список використаних джерел

1. Біловол О. М. Стратегія розвитку та реформування медсестринства в Україні // Буковинський медичний вісник. – 2007. – № 3. – С. 3–6.
2. Сурмін Ю. П. Майстерня вченого: підручник для науковця. – К.: Навчально-методичний центр «Консорціум з удосконалення менеджменту освіти в Україні», 2006. – 302 с.
3. Гончаров С. М., Гурин В. А. Методи та технології навчання в кредитно-трансферній системі організації навчального процесу : навч.-метод. посіб. – Рівне : НУГП, 2010. – 451 с.

4. Сисоєва С. О. Кристопчук Т. Є. Педагогічний експеримент в наукових дослідження неперервної професійної освіти: навч.-метод. посіб. – Луцьк : Волинська обласна друкарня, 2009. – 460 с.

5. Гончаренко С. У. Педагогічні дослідження: методичні поради молодим науковцям. – Київ – Вінниця : ДОВ «Вінниця», 2008. – 278 с.

6. Ельникова Г. В., Борова Т. А., Касьянова О. М. Полякова Г. А. Адаптивне управління: сутність, характеристика, моніторингові системи: колективна монографія. – Чернівці : Технодрук, 2009. – 572 с.

7. Лукашук І.В. З досвіду впровадження нових форм навчальної роботи / І.В. Лукашук, В.Д. Шинкарук // Міжнародна конференція, присвячена підготовці медсестринства в Україні. Тези. – Чернівці-Київ, 1995. – С. 42-44.

References

1. Bilovol O. M. (2007) Stratehiya rozvytku ta reformuvannya medsestryntva v Ukrayini [Strategy for the development and reform of nursing in Ukraine] // Bukovyns'kyi medychnyy visnyk. 3, P. 3–6.

2. Surmin Yu. P. (2006) Maysternya vchenoho : pidruchnyk dlya naukovtsya [Workshop of a scientist: a textbook for a scientist]. K. : Navchal'no-metodychnyy tsestr «Konsortsium z udoskonalennya menedzhmentu osvity v Ukrayini», 302.

3. Honcharov S. M., Huryn V. A. (2015) Metody ta tekhnolohiyi navchannya v kredytno-transferyniy systemi orhanizatsiyi navchal'noho protsesu [Methods and technologies of teaching in the credit transfer system of the organization of the educational process]. Rivne: NUHP, 451.

4. Sysoyeva S. O. Krystopchuk T. Ye. (2009) Pedahohichnyy eksperyment v naukovykh doslidzhennya neperervnoyi profesiynoi osvity [Pedagogical experiment in scientific research of continuous professional education]. Luts'k: Volyns'ka oblasna drukarnya, 460.

5. Honcharenko S. U. (2008) Pedahohichni doslidzhennya: metodychni porady molodym naukovtsyam [Pedagogical research: methodical advice for young scientists]. Kyiv-Vinnytsya: DOV «Vinnytsya», 278.

6. Yel'nykova H. V., Borova T. A., Kas'yanova O. M. Polyakova H. A. (2009) Adaptyvne upravlinnya: sutnist', kharakterystyka, monitorynhovi systemy [Adaptive management: essence, characteristics, monitoring systems]. Chernivtsi: Tekhnodruk, 572.

7. Lukashchuk I.V, Shynkaruk V.D. (1995) Z dosvidu vprovadzhennia novykh form navchalnoi roboty. Chernivtsi-Kyiv. 42-44.

ОРГАНИЗАЦИЯ ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНОГО ИССЛЕДОВАНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ МАГИСТРОВ СЕСТРИНСКОГО ДЕЛА СРЕДСТВАМИ ДИСТАНЦИОННОГО ОБУЧЕНИЯ

С. В. Ястремская

Аннотация. *Статья посвящена анализу экспериментального исследования эффективности педагогической системы подготовки будущих магистров сестринского дела в условиях дистанционного обучения. Рассмотрены этапы проведения педагогического эксперимента (поисково-теоретический, констатирующий, формирующий, контрольный). Уровень готовности будущих магистров сестринского дела к профессиональной метадеятельности определялся по мотивационно-ценностном, когнитивно-коммуникативном, операционно-деятельностном, личностно-рефлексивном критериям. Представлены результаты сформированности готовности к профессиональной метадеятельности на уровне каждого из ее компонентов.*

Ключевые слова: *профессиональная подготовка, будущие магистры сестринского дела, готовность к профессиональной метадеятельности, эксперимент.*

ORGANIZATION OF THE EXPERIMENTAL RESEARCH OF FUTURE MASTERS OF NURSING PROFESSIONAL TRAINING BY THE MEANS OF DISTANCE EDUCATION

S. O. Yastremska

Abstract. *The article deals with the analysis of the experimental study of the pedagogical system of training future masters of nursing in the conditions of distance learning effective-*

ness. The stages of carrying out of a pedagogical experiment (search-theoretical, note-taking, forming, control) are considered. The level of formation of readiness of future masters of nursing for professional meta-activity was determined by motivational-value, cognitive-communicative, operational-activity, person-reflexive criteria. The results of the formation of readiness for professional meta-activity at the level of each of its components are presented.

Keywords: professional training, future masters of nursing, readiness for professional meta-activity, experiment.

УДК 378.146

ПРОВІДНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ МОНІТОРИНГУ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ МАЙБУТНІХ ЗЕМЛЕВПОРЯДНИКІВ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

О.О. ІВАНЮТА, здобувач кафедри педагогіки,
Національний університет біоресурсів і природокористування України
С.О. КУБІЦЬКИЙ, кандидат педагогічних наук, професор
кафедри соціальної педагогіки та інформаційних технологій в освіті,
Національний університет біоресурсів і природокористування України
E-mail: kubitskiy@ukr.net

Анотація. У статті з'ясовано головні характеристики контролю й оцінки рівня навчальних досягнень майбутніх землевпорядників як провідного ситуативного вияву моніторингу навчальних досягнень майбутніх фахівців. Обґрунтовано сутнісні відмінності між контролем навчальних досягнень та моніторингом у сфері професійної підготовки фахівців. Сформульовано висновок, що саме моніторинг навчальних досягнень забезпечує системність контролю рівня засвоєння знань, умінь та навичок майбутніми землевпорядниками у процесі фахової підготовки та вивчення ними спеціальних дисциплін.

Ключові слова: професійна підготовка, навчальна успішність, студенти землевпорядники, моніторинг навчальних досягнень.

Актуальність (Introduction). Актуальність представленого дослідження визначається змінами у освітній парадигмі щодо вимог до якості результатів професійної підготовки майбутніх фахівців та орієнтацією на оцінювання комплексних (як зовнішніх, так і внутрішніх) результатів освіти.

Одним із способів розв'язання поставлених проблем убачаємо введення у систему освіти моніторингу навчальної успішності студентів, який дозволить забезпечити швидкість реагування на фактори навчальної неуспішності студентів і сприятиме відповідності методики викладання практико орієнтованих дисциплін студентам спеціальності «Землеустрій» актуальним запитам суспільства.

Аналіз останніх досліджень та публікацій (Analysis of recent researches and publications). Проблема вивчення методів та умов моніторингу навчальних досягнень учнівської й студентської молоді висвітлена у роботах: С.С. Єрмакової [1], В.М. Єфімова, Т.Г. Новікової [2], Л.П. Коробович [3], В.М. Куделіної [4], Н.Є. Левінтової [5], З.В. Рябової [6], Л.М. Сергєєвої, Г.Г. Русанова, І.В. Ілько [7], В.Д. Шадрикова [8] та ін.

Аналіз наукової літератури свідчить про достатній рівень розробленості теоретичного підґрунтя організації та упровадження моніторингових технологій у освітні процеси; наявність окремих елементів і методик апробації й використання моніторингу у вищій та середній школі; висвітлення окремих організаційно-педагогічних умов застосування моніторингу як дидактичної технології. Однак, потребує уточнення проблема визначення сутнісних характеристик моніторингу навчальних досягнень майбутніх фахівців у процесі професійної підготовки у вищих навчальних закладах, що й постає **метою (purpose) статті**.

Результати (Results). Поняття «моніторинг навчальних досягнень» тісно пов'язане з загальною системою оцінювання навчальних досягнень студентів у процесі їх професійної